

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

s

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

-

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnille herättää huolta taiteen ammattilaisissa ja Suomen teatterikentällä. Työnhakijoiden yhdenvertaisuuden tavoite edellyttää, että laissa

määriteltyjä työnhakijan vastuita tarkastellaan suhteessa taidekentän todellisuuteen. Ymmärrystä taiteilijoiden työllistymisestä tulee lisätä TE-palveluissa, sillä nykyisellään työllistymispalvelut ja säädökset eivät edesauta taiteilijoiden työllistymistä. Taiteilijat käyttävät merkittävästi aikaa työllistykseen ja usein tähän työhön kuuluu myös pyrkimys työllistää muita. Työnhakuun liittyviä velvoitteita ei voi sellaisinaan soveltaa kulttuurialan ammattilaisiin.

Tähän astiset työnhakijoiden aktiivisuuden mittaamisen instrumentit ovat lakiuudistusten vaihtuvista nimistä riippumatta tuottaneet valtaosalle taiteilijoista tilanteen, jossa työllistymiseen johtava ja alalle aidosti soveltuva työnhakutapa on nähty erillisenä niistä (työllistymisen kannalta hyödyttömistä tai taiteilijan maineen kannalta jopa haitallisista) toimenpiteistä, joita taiteilijat tekevät TE-toimistoa varten täyttääkseen nimetyt ja viraston tunnustamat aktiivisuuden kriteerit. Jos taiteilijoita ei jatkossakaan tunnusteta oman työllistymisensä asiantuntijoiksi, haaskataan sekä yksilöiden että virastojen resursseja.

TE-palveluiden tulee teatterialan ammattilaisten kohdalla jatkossa vahvemmin tunnistaa työnhaun toimenpiteeksi apurahan ja muun rahoituksen hankkiminen, viralliset ja epäviralliset yhteydenotot työllistäviin tahoihin (kuten teatterinjohtajat, festivaalit ym. tuotantopaikat), kollegoiden väliset kehittäilykeskustelu, teostarjousten itsenäinen valmistelu, teosten aiheiseen perehtyminen ja taustoittava opiskelu.

Määriteltäessä työnhakijaa koskevia tehtäviä TE-palveluiden tulee ymmärtää teatterialan ammattilaisten työllistymisen realistinen aikajänne. Käytännössä voi todeta, että jokainen teatterialan ammattilainen neuvottelee jatkuvasti muun työn tekemisen ohessa sopimuksia kahden – neljän vuoden päähän.

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli
- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta

- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvalain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;

Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;

Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

-

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Teatterialan järjestöt ja Suomen teatteriohjaajien ja dramaturgien ammattiyhdistys esittävät huolensa työllistymispalveluiden heikentymisestä lakimuutoksen astuessa voimaan.

Kulttuurialat työllistävät Suomessa noin 120 000 henkilöä. Alan työllisten osuus kaikista työllisistä on 3-5%. Kulttuurin kentällä on tyypillistä työskennellä monialaisesti. Luovien alojen osuus bruttokansantuotteesta on 3,3 % (kun peliteollisuutta ei lasketa mukaan). Suomen kukoistava kulttuurikenttä koostuu ahkerista, korkealle koulutetuista ammattilaisista, jotka tuottavat mittavasti hyvinvointia paitsi työnsä kautta myös vahvistamalla alueiden vetovoimatekijöitä ja elinkeinoelämää.

Kulttuurikentän ammattilaiset ovat oman työllistymisensä asiantuntijoita. Freelancer-työn ja teatterikentän työllistymisen erityispiirteitten tunnistamista ja osaamista tulee vahvistaa työvoimahallinnon ohjeistuksissa, tulkinnoissa ja ratkaisukäytännöissä, ja tämä tarve tulee huomioida toteutettaessa TE-palveluiden järjestämisvastuun siirto kuntiin. Muun muassa seuraavat teatterialan realiteetit tulisi jatkossa tunnistaa paremmin, mikäli teatterialan ammattilaisten työnhakijoiden työttömyysetuuksia ja sosiaaliturvaa saatetaan lain nojalla kaventaa liian vähäiseksi katsotun aktiivisuuden perusteella.

-Valtaosa teatterikentän ammattilaisista on freelancereita (noin 80%)

-Freelancereiden tulovirta muodostuu monilähteisesti: apurahat, toiminimisen korvaukset, palkkatyölliset pätkät

-Eri mittaiset katkokset työllistymisessä kuuluvat alan todellisuuteen

-Yleispätevät opit ja ohjeistuksen yksilön työllistymisen edistämiseksi eivät useinkaan kohtaa teatterialan realiteettien kanssa

Työnhakijoiden yhdenvertaisuutta koskeva soveltamisohje.

Kuntien työvoimapalveluiden soveltamisohjeisiin tulee kirjata, että virkailijoilla on oltava ymmärrystä epätyypillisistä työsuhteista ja kulttuurikentän työllistymisen realiteeteista sekä soveltaessaan lakia suhteessa työnhakijaan, virkailijan tulee myötämielisesti lukea työllistymisen edistämisen toimeenpiteiksi ne kaikki teot joita työnhakija on tehnyt. Kentän jaettuna huolena on, että tälläkin hetkellä vaillinainen ymmärrys suhteessa teatterialan työntekijöiden työllistymisen

tarpeisiin kapenee entisestään, kun palvelu siirretään pienempään yksikköön. Vaarana nähdään myös, että eri alueilla toimivat taiteilijat joutuvat keskenään aiempaa eriarvoisempaan asemaan. Täsmentämällä kuntiin jaettavia soveltamisohjeita voitaisiin toteuttaa lakiin kirjattua lauseketta, että työnhakijoiden perusoikeuksien toteutuminen ei saa muutoksen vuoksi heikentyä.

Virkkunen Ville
Suomen teatteriohjaajat ja dramaturgit ry